

Powikłania skórne stomii (część II)

mgr piel. Urszula Sobczak,
pielęgniarka stomijna,
pracuje w Poradni dla Chorych ze Stomią
przy Katedrze i Klinice Chirurgii Ogólnej,
Gastroenterologicznej i Endokrynologicznej AM w Poznaniu

Jeśli miejsce kontaktu płytki lub worka ze skórą jest zaczerwienione, łuszczące, piekące i swędzące – prawdopodobnie cierpisz na alergiczne zapalenie skóry. Co należy w takiej sytuacji zrobić? Po pierwsze – zmienić sprzęt. Po drugie – gdy zmiana sprzętu nie pomoże – zgłosić się po pomoc i poradę do lekarza lub pielęgniarki stomijnej.

Niejednokrotnie na łamach „Naszej Troski” podkreślaliśmy, jak duże znaczenie w odpowiedniej pielęgnacji stomii ma prawidłowy dobór i właściwe stosowanie sprzętu stomijnego. Dobrze dopasowany jest szczelny i zapobiega podciekaniu treści jelitowej pod płytkę lub przyłepiec. Tym samym – zapobiega zapaleniu skóry wokół stomii.

Czasami jednak się zdarza, że mimo dobrze dopasowanego sprzętu i starannej pielęgnacji stomii na skórze w jej sąsiedztwie pojawiają się piekące, czerwone zmiany. Jest to alergiczne zapalenie skóry. Dlaczego ono powstaje?

Reakcja alergiczna – zbyt gorliwa obrona

Nasz system odpornościowy (immunologiczny) nieustannie kontroluje stan i funkcjonowanie naszego organizmu, usuwając z niego komórki oraz cząsteczki, które są dla niego „obce” (np. bakterie, wirusy, komórki nowotworowe). Jest w swym działaniu skuteczny, ale czasem zdarzają mu się pomyłki.

Zdarza się, że jego reakcja jest przesadnie nasiloną w stosunku do bodźca, który wcale mu tak naprawdę nie zagraża, a na którego działanie organizm jest stale narażony. Tak może być na przykład w przypadku kurzu, roztoczy, niektórych pokarmów, odzieży, detergentów, kosmetyków czy lateksu. Wtedy dochodzi do odpowiedzi, która jest dla organizmu niekorzystna – do alergii.

Alergiczne zapalenie skóry może zostać wywołane przez płytkę stomijną, przyłepiec lub folię, z której wykonany jest worek stomijny. Może być także wynikiem uczulenia na mydło lub inne akcesoria używane do pielęgnacji skóry wokół stomii.

Zdjęcie 1. Alergiczne zapalenie skóry przybiera najczęściej kształt płytki stomijnej i obejmuje skórę pod całą jej powierzchnią.

Zdjęcie 2. Alergicznemu zapaleniu skóry (a) może czasami towarzyszyć zapalenie skóry wywołane drażniącym działaniem treści jelitowej (b). Dzieje się tak, ponieważ sprzęt stomijny znacznie słabiej przylega do zmienionej alergicznie skóry. Powoduje to podciekanie treści jelitowej pod płytkę i dodatkowe podrażnienie skóry.

FOT. MAŁGORZATA BILIŃSKA

FOT. MAŁGORZATA BILIŃSKA

U osób ze stomią spotyka się czasami odczyn uczuleniowy (alergię) na jeden ze składników sprzętu stomijnego. Tak może się zdarzyć, gdy substancja, z której wykonana jest płytka, przyłepiec lub worek, zostanie przez nasz organizm rozpoznana jako „zagrożająca”, „niebezpieczna” i „obca”. Ma to niewiele wspólnego ze stanem faktycznym, ale powoduje powstanie reakcji obronnej, która ujawnia się w postaci uciążliwych objawów: zaczerwienienia, swędzenia, łuszczenia czy pieczenia. Zjawisko to nazywamy uczuleniem, a chorobowo zmienione miejsce – odczynem alergicznym.

Objawy alergii przypominają podrażnienie. Na swędzącej, zaczerwienionej i „łuskowatej” skórze mogą pojawić się pęcherze wypełnione płynem. Zmienione miejsca mogą swędzieć, piec lub boleć. W ten sposób rozwija się alergiczne zapalenie skóry.

Jak odróżnić zapalenie skóry wokół stomii od odczynu alergicznego

Zapalenie skóry wokół stomii obejmuje najczęściej powierzchnię skóry tuż przy samej stomii, tzn. tam, gdzie jest ona narażona na drażniące działanie treści jelitowej lub moczu. Jego przyczyny, czynniki predysponujące oraz sposób postępowania zostały dokładnie omówione w poprzednim wydaniu „Naszej Troski”.

Alergiczne zapalenie skóry przybiera natomiast najczęściej kształt płytki stomijnej lub – jeżeli jest to uczulenie na folię, z której wykonany jest worek – występuje w miejscu kontaktu worka ze skórą. Aby sprawdzić, czy dolegliwości na pewno są wywołane alergią,

Alergia sama nie zniknie. Nieleczona może doprowadzić do powstawania nadżerek, owrzodzeń i zakażenia.

można wykonać prosty test. Wystarczy przykleić taką samą płytkę i worek po przeciwnej stronie brzucha. Jeśli w tym miejscu pojawią się identyczne objawy, możemy mieć pewność, że zmiany mają charakter alergiczny.

Alergiczne zapalenie skóry występuje szczególnie często u osób, które mają (lub miały w przeszłości), objawy uczulenia na inne substancje – np. na składniki proszków do prania, mydeł, żeli, płynów do płukania, kremów, balsamów lub cierpią na astmę czy alergię pokarmową. Jakikolwiek objawy uczulenia świadczą o tym, że nasz układ immunologiczny jest nadwrażliwy i predysponuje do wystąpienia tego typu reakcji. Zwiększa to ryzyko wystąpienia uczulenia także i na sprzęt stomijny.

Jak sobie radzić?

Niestety, teoretycznie uczulać może wszystko: płytka w systemie dwuczęściowym, przylepiec w workach jednoczęściowych, folia, z której wykonany jest worek stomijny, mydło lub akcesoria używane do pielęgnacji skóry wokół stomii. Niejednokrotnie uczulać może również zwykły rumianek czy wyciąg z szalwii lekarskiej, które są często stosowane przez pacjentów do przemywania skóry.

Aby pozbyć się alergii, należy przede wszystkim wyeliminować czynnik, który ją wywołuje. Najczęściej wystarczy sama zmiana sprzętu. Najlepiej na taki, którego płytki lub przylepce wykonane są z materiału hydrokoloidowego Stomahesive. Ułatwia on gojenie zarówno zmian zapalnych, jak i alergicznych. O jego ochronnych, a także leczniczych właściwościach pisaliśmy w poprzednim wydaniu „Naszej Troski”.

Jeżeli przyczyną alergicznego zapalenia są akcesoria używane do pielęgnacji skóry, to

Czy wiesz, że...

- Nie warto liczyć na to, że uczulenie po pewnym czasie samo zniknie. Należy po prostu zmienić sprzęt na inny, najlepiej zasięgając rady lekarza lub pielęgniarki stomijnej.
- Jeżeli to możliwe, należy wykonać test alergiczny na nowy sprzęt. W tym celu trzeba przykleić go na skórze brzucha po stronie przeciwnej do stomii. Dotyczy to szczególnie osób, które w wywiadzie mają epizody alergiczne.
- Jeżeli uczulenie dotyczy fizeliny w płytkach Flexible (czasami zdarza się w okresie letnim podczas upałów), to należy ją zmienić na płytki fizelinowe Flexible z ochronną warstwą hydrokoloidową, wykonaną z materiału Stomahesive. Płytki takie dostępne są w systemie synergicznym Esteem synergy.
- Rumianek, który jest często używany przez pacjentów do przemywania skóry alergicznej, może również uczulać.

Materiał Stomahesive

W przypadku alergii pierwszym krokiem powinna być zmiana sprzętu. Najlepiej na taki, którego płytki i przylepce wykonane są z materiału hydrokoloidowego Stomahesive.

FOT. ARCHIWUM CONVATEC

stomii zmniejsza przyczepność sprzętu stomijnego i może utrudniać przyklejenie płytki lub spowodować jej odklejenie się w nieoczekiwanym momencie. Dlatego nie należy przyklejać sprzętu na posmarowaną skórę. Nowy sprzęt powinno się założyć dopiero po delikatnym zmyciu leczniczego kremu. Uwaga – długotrwałe stosowanie maści sterydowych powoduje, że skóra staje się cieńsza i jeszcze bardziej osłabiona, a przez to bardziej wrażliwa.

Z moich obserwacji wynika, że bardzo dobre rezultaty w leczeniu alergicznego zapalenia skóry osiąga się również przy stosowaniu na zmienione alergicznie miejsca pasty gojącej Stomahesive (w tubkach po 30 g). Jej lecznicze właściwości oraz sposób stosowania został dokładnie opisany w poprzednim wydaniu „Naszej Troski”.

należy z nich zrezygnować. Do mycia skóry należy używać wtedy tylko ciepłej, przegotowanej wody oraz szarego mydła, bez detergentów i środków zapachowych.

W przypadku bardziej zaawansowanych zmian sama wymiana sprzętu nie wystarczy. Konieczne bywa wtedy zastosowanie maści lub kremu zawierającego sterydy, np. 1% krem Hydrocortizon. Nie należy jednak tego robić bez konsultacji z lekarzem.

Warto pamiętać, że krem zawierający Hydrocortizon zastosowany na skórę wokół

Pasta gojąca Stomahesive:

- ma silne właściwości gojące
- służy do leczenia zmian skórnych w okolicach przetoki
- ma tłustą konsystencję i dlatego wymaga usunięcia przed założeniem płytki
- przeznaczona głównie dla kolostomików
- dostępna w tubkach po 30 g

Więcej informacji na ten temat:

- „Nasza Troska” 3 (6) 2002 – „Problemy ze stomią – jak im zaradzić?”
- „Nasza Troska” 1 (8) 2003 – „Akcesoria ułatwiające pielęgnację stomii”
- „Nasza Troska” 2 (9) 2003 – „O co najczęściej pytają pacjenci”
- „Nasza Troska” 3 (14) 2004 – „Urostomia – przetoka moczowo-skórna (cz. III)”
- „Nasza Troska” 4 (15) 2004 – „Powikłania stomii jelitowych (cz. I)”
- „Nasza Troska” 1 (16) 2004 – „Powikłania stomii jelitowych (cz. II)”
- „Nasza Troska” 4 (19) 2005 – „Powikłania skórne stomii (cz. I)”
- Serwis Internetowy ConvaTec (www.convatec.pl)